

Рішення викладених проблем і здійснення пропозицій, на наш погляд, забезпечить підвищення ефективності управлінського обліку на підприємствах.

Список використаних інформаційних джерел

1. Аткинсон Э. А.,. Управленческий учет. - 3-е изд. / Пер. с англ. Э.А.Аткинсон, Р.Д.Банкер, Р.С. Каплан, М.С. Янг. - М, 2005. - 879 с. (352-410)
2. Голов С.Ф.Управлінський облік:підручник /С.Ф.Голов.-К.:ЦНЛ,2018.-400 с.
3. Друри К. Управленческий и производственный учет: учебник / Пер. с англ. \К.Друри. - М., 2003. - 1071 с. (684-981)
4. Карпенко О.В. Управлінський облік: навч.посіб./О.В.Карпенко, Д.В.Карпенко,-К.:ЦНЛ,2012.-296 с.
5. Лень В.С.Управлінський облік: підручник/ В.С.Лень.-Тернопіль:Навчальна книга-Богдан,2015.-328 с.
6. Управлінський облік: навч.посіб/ Г.О.Партич, А.Г. Завгородній, Т.І.Свідрик та ін.-Львів:Львівська політехніка,2013.-280 с.
7. Управленческий учет /Роберт С.Каплан, Энтони А.Аткинсон, Раджив Д.Беккер и др..-М.:Экономика,2016.-890 с.
8. Фарион І.Д.Управлінський облік: підручник /І.Д.Фарион, Т.М.Писаренко.-Тернопіль:Навчальна книга, 2017.-792 с.
9. Хортрен Ч., Управленческий учет. - 10-е изд. / Пер. с англ. / Ч.Хортрен, Дж.Фостер, Ш. Датар. - СПб, 2005. - 1008 с. (866-922)

УДК 65.261

Рожелюк В.М.

д.е.н., доцент

*доцент кафедри обліку в державному
секторі економіки та сфери послуг*

Жукевич С.М.

к.е.н., доцент

*доцент кафедри обліку в державному
секторі економіки та сфери послуг*

*Тернопільський національний економічний університет
м. Тернопіль, Україна*

ДІАГНОСТИКА ОСНОВНИХ ФІНАНСОВИХ ДЕТЕРМІНАНТ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Зростання світової фінансово-економічної мережі призводить до появи нових властивостей в системі, які спричиняють зростання кількості і важкості криз в економіці: емерджентності, ефектів фінансового акселератора, значної кількості банкрутств і критичних процесів, що призводить до хаосу та невизначеності. Нестабільність і мінливість ринкової кон'юнктури, кризові

економічні, політичні та соціальні чинники ведення бізнесу, різноманітність ризиків ускладнюють діяльність підприємств. За таких умов актуальним є забезпечення дієвості бізнесу через досягнення стабільності та стійкості підприємства, завдяки чому створюються передумови для виконання основних цілей фінансового-господарської та комерційної діяльності. Відтак дедалі більшу увагу слід приділяти новим методам управління ведення бізнесу з використанням діагностики й оцінки основних критеріїв ефективної діяльності з метою забезпечення фінансово-економічної безпеки суб'єктів господарювання.

Не зупиняючись на тлумаченні дефініцій «фінансова безпека», «фінансово-економічна безпека», які висвітлюються в ряді публікацій та узагальнені нами як такий стан суб'єкта господарювання, за якого завдяки протидії негативному впливу зовнішніх, внутрішніх загроз і небезпек забезпечується його стабільний фінансовий стан й максимально ефективне функціонування в майбутньому [1].

Одночасно економічна безпека підприємства передбачає стійкий, стабільний розвиток, що досягається за допомогою ефективного використання усіх видів його ресурсів, а особливо фінансових [2].

Тому, можна стверджувати, що фінансова безпека є визначальною в економічній діяльності та забезпечується фінансовою стабільністю суб'єктів господарювання. Остання досягається ритмічною та ефективною діяльністю підприємства, управлінням та діагностикою основних фінансових детермінант, що визначають та впливають на економічну безпеку підприємства [3].

Тлумачення визначення слова «детермінант», яке налічує більше сотні визначень [4], набуває видозмінених трактувань після його застосування у різних сферах, зокрема і в економіці, що спричинене прогресуючою глобалізацією світової економіки. Слід зосередитись на тому що, «детермінант» (від лат. *determinans* визначальний) – це складова, компонент, визначник, причина, умова; домінуючий вплив чи головний чинник. Так, фінансовий детермінант – це комплексне поняття, яке характеризує чинник економічного процесу фінансового сектору визначеної економічної системи, який впливає на функціонування мікро та макро суб'єкту, або є його складовою [5].

Тобто, на рівні суб'єкта господарювання фінансові детермінанти ефективної діяльності, а відтак і економічної безпеки є складовими (чинниками) фінансової стабільності, які визначають фінансовий стан суб'єкта господарювання.

Основними ознаками фінансової стабільності підприємства є: фінансова стійкість, рентабельність, платоспроможність, кредитоспроможність, ліквідність і ділова активність. Вони і є фінансовими детермінантами, що повинні лягти в основу діагностики фінансового стану підприємства та прийняття необхідних управлінських рішень щодо його зміцнення з метою забезпечення економічної безпеки [6].

Однією із найважливіших характеристик діяльності кожного підприємства, є фінансовий стан підприємства, який характеризує ступінь його забезпеченості необхідними фінансовими ресурсами для здійснення господарської діяльності, раціональність їх розміщення та ефективність використання, спроможність підприємства фінансувати свою діяльність, фінансовими взаємовідносинами з іншими юридичними і фізичними особами, платоспроможністю та фінансовою стійкістю. На фінансовий стан підприємства впливає рівень збалансованості окремих структурних елементів активів і капіталу підприємства, а також рівень ефективності їх використання. Оптимізація фінансового стану є однією з головних умов фінансової безпеки та успішного його розвитку в майбутньому періоді. Так, задовільний фінансовий стан підприємства впродовж тривалого часу (трьох-п'яти років) засвідчує про фінансову стабільність суб'єкта господарювання на ринку товарів і послуг і забезпечує його фінансову безпеку. Водночас кризовий фінансовий стан підприємства свідчить про серйозну небезпеку й загрозу настання його банкрутства [7].

Зупинимось на розумінні діагностики як складової управлінського процесу. Первинне походження та розуміння терміну «діагностика» трактується у – перекладі з грецької – як розпізнавання стану об'єкта за прямими та непрямими ознаками. Діагностика передбачає визначення суті та особливостей проблеми на основі всеохоплюючого аналізу, застосовуючи певний набір принципів та методів його проведення.

Діагностика фінансових детермінант — це процес дослідження фінансового стану і основних результатів фінансово-господарської діяльності підприємства з метою виявлення резервів підвищення його ринкової вартості та забезпечення ефективного розвитку; це засіб накопичення, трансформації й використання інформації фінансового характеру [8].

Ключовим питанням для розуміння сутності та результативності фінансової діагностики є концепція господарської діяльності як потоку управлінських рішень для вкладення ресурсів із метою отримання прибутку. Саме отримання прибутку необхідне для збереження економічної життєздатності, можливості подальших вкладень капіталу та забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. При цьому всю сукупність рішень щодо досягнення цієї мети може бути зведено до трьох основних напрямів — рішення щодо вкладення ресурсів; операції, що здійснюються за допомогою цих ресурсів; визначення структури фінансової діяльності. Вчасне та якісне забезпечення цих напрямів фінансових рішень визначає сутність фінансової діагностики.

Важливо усвідомлювати, що діагностика фінансових детермінант є методом пізнання фінансового механізму підприємства, процесів формування та використання фінансових ресурсів для його операційної та інвестиційної діяльності. Відтак її результат — оцінка фінансової стійкості підприємства, стану його майна, швидкості обертання всього капіталу та його окремих частин,

дохідності використаних коштів. А підсумком діагностування є підготовка висновків про нинішній стан об'єкта і прогноз його зміни у майбутньому та вплив на безпеку його діяльності.

Метою діагностики фінансових детермінант є всебічна оцінка фінансового стану підприємства, резервів його діяльності та ділової активності задля підвищення рентабельності та зміцнення комерційного розрахунку як основи стабільної роботи та забезпечення економічної безпеки підприємства.

Отже, систематична діагностика фінансового стану підприємства, його платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості необхідна ще й тому, що дохідність будь-якого підприємства і розмір його прибутку багато в чому залежать від його платоспроможності. Враховують фінансовий стан підприємства також банки при визначенні кредитоспроможності позичальника.

Список використаних інформаційних джерел

1. Рожелюк В.М. Жук Н.Т. Експрес-діагностика фінансового стану в системі управління безпекою підприємства / Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції – Тернопіль: ТНЕУ, 2017. – с. 232-234
2. Бланк И.А. Управление финансовой безопасностью предприятия / И.А.Бланк. – К. : Эльга, Ника-Центр, 2004. – 784 с.
3. Жукевич С.М. Діагностика фінансово-економічної стійкості суб'єкта господарювання: концептуальний підхід / Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка».- №5-6 [63], Тернопіль, 2016, С.206-211
4. Словари и энциклопедии на Академике [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://dic.academic.ru/>
5. Безус Р.М.Поняття «детермінант» та його значення в різних сферах / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=64121>
6. Лучко М.Р., Жукевич С.М., Фаріон А.І. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. – Тернопіль: ТНЕУ, 2016 – 450с.
7. Рожелюк В.М., Хархут Н.М. Аналіз інноваційно-інвестиційної привабливості підприємства./ В. Рожелюк, Н. Хархут // Економічний аналіз: зб. каф. екон. аналізу нац. екон. ун-ту. - Тернопіль, 2008.-вип. 2., с. 275-278.
8. Жукевич С.М., Кудлаєва Н.В. Діагностика фінансового стану в системі управління підприємством / Вісник Донбаської державної машинобудівної академії [Електронний ресурс]. – 2009. - № 1 (4Е). – с. 234 – 246. – Режим доступу <http://www.nbu.gov.ua>